Sosiaali- ja terveysvaliokunta

StV@eduskunta.fi

Vastineen täydennys sosiaali- ja terveysvaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muuttamisesta (HE 7/2024 vp)

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pyysi valiokunnan vastinekäsittelyssä sosiaali- ja terveysministeriötä selvittämään, millaisista korvaussummista olisi kyse, mikäli hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain 17 ja 26 §:n muuttamisesta katsottaisiin EU-oikeuden vastaiseksi.

Rikkomusmenettely ja mahdolliset korvaukset

EU:n komissio voi käynnistää rikkomusmenettelyn mistä tahansa sellaisesta asiasta, jossa se katsoo jäsenvaltion tavalla tai toisella rikkovan unionin oikeutta. Rikkomusmenettely alkaa SEUT 258 artiklan mukaisella virallisella huomautuksella, johon on tavanomaisesti kaksi kuukautta aikaa vastata. Jos komissio ei ole tyytyväinen vastaukseen, antaa komissio seuraavassa vaiheessa jäsenvaltiolle perustellun lausunnon, johon jäsenvaltiolla on kaksi kuukautta aikaa vastata. Jos komissio ei ole edelleenkään tyytyväinen jäsenvaltion vastaukseen tai arvioi, että jäsenvaltio ei riittävän nopeasti toteuta rikkomuksen lopettamiseksi tarvittavia toimia, se voi seuraavaksi nostaa jäsenvaltiota vastaan kanteen EU-tuomioistuimessa.

Rikkomuskanneasian keskimääräinen käsittelyaika EU-tuomioistuimessa on noin 1,5 vuotta. Jos EU-tuomioistuin katsoisi Suomen rikkovan unionin oikeutta, Suomella olisi velvollisuus korjata rikkomus. Tässä vaiheessa EU-tuomioistuin ei määrää jäsenvaltiolle korvauksia jäsenvelvoitteiden rikkomisesta, vaan vaatii korjaamaan oikeustilan.

Komissio ryhtyy EU-tuomioistuimen ratkaisun jälkeen valvomaan tuomion täytäntöönpanoa ja mikäli rikkomusta ei ryhdyttäisi korjaamaan riittävän nopeasti, voi komissio käynnistää Suomea kohtaan uuden rikkomusmenettelyn. Tällöin komissio voi virallisen huomautuksen annettuaan nostaa uuden kanteen EU-tuomioistuimessa ja vaatia kanteessaan, että EU-tuomioistuin määräisi Suomen maksamaan uhkasakkoa ja/tai kiinteämääräisen hyvityksen.

Uhkasakko määrätään, jos rikkomus jatkuu vielä tuomiota annettaessa ja sitä on maksettava päiväkohtaisesti, kunnes rikkomus saatetaan päätökseen. Kiinteämääräinen hyvitys voidaan määrätä myös silloin, kun rikkomus on jo päättynyt ja jäsenvaltio muuttanut lainsäädäntöään, sekä rikkomuksen jatkuessa myös uhkasakon ohella.

Seuraamusten määrää on valitettavasti vaikea arvioida, sillä siihen liittyy paljon harkinnanvaraa. Seuraamusmaksun määrää harkittaessa, otetaan huomioon erityisesti rikkomuksen kesto, sen

vakavuusaste ja kyseessä olevan jäsenvaltion maksukyky, tarve varmistaa varoittava vaikutus, sekä ne seuraukset, joita jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä aiheutuu asianomaisille yksityisille ja julkisille intresseille.[1]

Rikkomuksen vakavuuden arviointiin vaikuttaa siten mm. se, minkälaisen säädöksen tai perussopimuksen artiklan rikkomisesta on kyse. Korvaussummaa arvioitaessa otetaan huomioon mm. jäsenvaltion BKT:n viimeaikainen kehitys, joten samanlaisesta rikkomuksesta voidaan eri jäsenvaltioille määrätä erisuuruinen sakko.

Suomen osalta kiinteämääräisen hyvityksen vähimmäismäärä on 1 237 000 euroa.[2] Sakko voisi kuitenkin olla myös paljon suurempikin; esimerkiksi Ruotsi sai viime talvena 8,5 miljoonan euron sakon ampuma-aseisiin liittyvän direktiivin täytäntöönpanon viivästymisestä.

[1] Komission tiedonanto taloudellisten seuraamusten laskennasta. Verkossa: C_202401123FI.000101.fmx.xml (europa.eu).
[2] Komission tiedonanto taloudellisista seuraamuksista. Verkossa: C_2023002FI.01000101.xml (europa.eu).